

Jaarverslag en jaarrekening 2023

DOEL

Het doel van de *Stichting Denkend aan Tsjaad*, vastgelegd in de statuten, is om in Tsjaad projecten te ondersteunen op drie terreinen: werk en inkomen, bodemkwaliteit en biodiversiteit, mensenrechten en onderwijs. De doelgroep die we willen bereiken bestaat uit mensen die weten wat ze willen, maar daarvoor heel moeilijk op een andere manier middelen kunnen krijgen. Projecten komen voort uit hun eigen initiatief, maar kunnen zijn voorgedragen door bemiddelaars (lokale ngo's of kerken bijvoorbeeld) omdat weinig mensen in de doelgroep contacten hebben buiten Tsjaad.

BESTUUR

In 2023 bestond het bestuur opnieuw uit Dorrit van Dalen (voorzitter), Mohamad Alaswad (penningmeester), Mirjam Hoijtink (notulist) en Pieter van Dijk. De stichting heeft de ANBI-status. Fleur van Heek, die vanaf het begin had aangekondigd dat haar lidmaatschap van korte duur zou zijn, heeft het bestuur verlaten. Haar ervaring heeft ons zeer geholpen bij de oprichting van de stichting en daar zijn we haar dankbaar voor.

De voorzitter was eind 2023 in Tsjaad en bezocht de projecten in de Guéra (bescherming landbouwgrond, ATPDH en hulp bij mentale aandoeningen), Kyabe (schoolboeken) en Am Timan (Braille-onderwijs en internaat).

De stichting heeft in 2023 100.468 € kunnen uitgeven en bestemmen voor projecten. Zie de jaarrekening hieronder.

ONTWIKKELINGEN IN TSJAAD

Na de hevige regenval en overstromingen van 2022 werd 2023 een jaar van te weinig regen en te weinig oogsten. De prijs van granen (gerst, sorghum, berberé) liep nog tijdens de oogsttijd (november-december) met meer dan 50% op. Dat betekent dat veel gezinnen aan het eind van de droge tijd in 2024 weinig te eten zullen hebben en schulden zullen aangaan.

De situatie is extra moeilijk door de volgende factoren:

- De komst van zo'n 200.000 vluchtelingen uit Soedan. Ze worden opgevangen in de regio rond Guéda in het oosten van Tsjaad, iets ten noorden van de provincie Guéra, waar de meeste projecten die wij steunen zich afspelen.
- Ook producten als suiker, zeep, batterijen, emmers – alles wat onder normale omstandigheden via Soedan wordt geïmporteerd – zijn door de oorlog daar veel duurder.
- Doordat handelaren in overleg benzine achterhouden, is de prijs daarvan met meer dan 100% gestegen. Alles waarvoor elektriciteit, dus een aggregaat op benzine, nodig is, is daardoor ook duurder, van het malen van graan en het opladen van een telefoon tot het vervoer van oogsten.

Het jaar 2023 eindigde met een referendum op 17 december, over de vraag of Tsjaad een republiek moet blijven zoals het nu is, of een federatieve republiek zou moeten worden. De opkomst was bijzonder laag (hooguit 5% volgens eigen waarneming), want weinigen geloven dat de stemmen eerlijk geteld zouden worden. Bovendien was de tekst over een federatieve staatsvorm niet beschikbaar. Volgens de overheid was de opkomst tussen 30 en 40% en stemde 99% van en voor het behoud van de huidige staatsvorm. Generaal/president van de overgangsregering Mahamat Kaka Deby kreeg daarmee de legitimiteit om Tsjaad in de verlengde transitieperiode te leiden, tot aan verkiezingen die in november 2024 moeten plaatsvinden.

Tsjaad is nog steeds het op een-na-laatste land op de Human Development Index van de VN. Het neemt nu de 188^e plaats in. Alleen buurland Zuid-Soedan is armer. Enkele kerngegevens:

- 18 miljoen inwoners, het aantal groeit snel.
- Levensverwachting ca 50. (vijf jaar hoger dan 30 jaar geleden)
- 70% van de meisjes trouwt voor 18 jaar – zegt een instantie. We zien zelf dat het sterk is afgenomen in de laatste 30 jaar.
- Minder dan 25% van de volwassen bevolking kan lezen en schrijven, in Arabisch of Frans.
- Internet gebruikers: 13%
- 60% islamitisch, 40% christelijk.

PROJECTEN

De volgende projecten ontvingen in 2023 steun van ons.

Bescherming landbouwgrond en inkomsten Guéra.

Dit grote project richt zich op vier hoofddoelen:

- Bescherming van landbouwgrond tegen erosie
- Meer inkomsten uit landbouw door graanbanken en betere technieken
- Meer inkomsten door diversificatie van bronnen (tuinbouw)
- Bescherming van biodiversiteit

Erosie is een van de grootste problemen voor landbouwers in de provincie Guéra. De aanvragen om financiële en technische steun bij de aanpak ervan komen met grote regelmaat binnen bij de Fédération des Banques de Céréales. Tot voor kort ging het daarbij alleen om dijkes en steenlijnen, door de dorpsbewoners zelf. Nu begint ook het idee van nieuwe aanplant van bomen en de bescherming van wortelstelsels door Régénération Naturelle Assistée (bescherming van in het wild opkomende boompjes) aan te slaan. Ten tweede produceert en verkoopt het project verbeterde ploegen/zaaimachines, waarmee de opbrengst per hectare grond verhoogd wordt. Ten derde richt het project zich op tuinbouw (omheiningen, waterputten, voorlichting), waarmee vrouwen hun inkomsten en dus hun autonomie kunnen uitbreiden. Tenslotte op apicultuur (voor extra inkomsten uit honing) en voorlichting aan schoolkinderen over vogels en de wilde dieren die in dit gebied nog leven. Het aantal begunstigden is moeilijk te tellen, maar de FBC steunt initiatieven in 354 dorpen. Het project werd onder andere gesteund door Triodos Foundation.

Partner:

De coördinatie van het project is in handen van de *Fédération des Banques de Céréales* in het bisdom Mongo, waarvan pater Franco Martellozzo sj voorzitter is. De rekening van het project is een rekening van het bisdom Mongo.

ATPDH

Het werk van deze afdeling van de landelijke mensenrechtenorganisatie Association Tchadienne pour la Défense des Droits de l'Homme richt zich vooral op voorlichting over rechten van vrouwen en gevangenen en op directe, gedeeltelijk juridische steun aan slachtoffers van geweld tegen vrouwen en aan gevangenen. De afdeling heeft geen andere inkomsten en betaalt de meeste kosten (vooral benzine en het printen van pleidooien en brieven) uit eigen zak. Dankzij onze kleine bijdrage konden ze meer gevangenisbezoeken en voorlichtingsactiviteiten organiseren. De Haëlla stichting was de donateur voor dit project.

Partner:

De ATPDH telt 30 leden van wie er ongeveer 10 steeds beschikbaar zijn voor gevangenisbezoeken en voorlichting. De lokale ATPDH heeft geen eigen bankrekening. Onze bijdrage komt via de rekening van het bisdom Mongo aan.

Moestuinen CECADEC

Ook in het zuiden van Tsjaad is de belangstelling voor moestuinen en groenten groot. De omstandigheden van het project zijn anders dan in de provincie Guéra. Water is hier beter beschikbaar. De aanvraag betrof omheiningen en waterputten voor boeren – mannen en vrouwen - in zes dorpen. Die zijn geplaatst cq gegraven en in alle tuinen is al een eerste keer geogst.

Partner:

CECADEC is een professionele ngo en is goed bekend bij Corita Corbeijn, die de ngo in 2022 bezocht.

Schoolboekenfonds, Kyabe.

Nergens in Tsjaad hebben schoolkinderen boeken voor zich tijdens de lessen. Zelfs onderwijzers en leraren hebben geen boeken. Maar het bestuur van het Lycée Saint Robert de Bellarmin in Kyabe had het ei van Columbus: ze kochten boeken voor alle leerlingen voor alle vakken en verhuren die aan de ouders voor 10% van de kostprijs. Aan het eind van het jaar geven de leerlingen de boeken terug en worden ze aan de volgende klas verhuurd, tot het volledige bedrag na 10 jaar is terugverdiend en de boeken vervangen kunnen worden. Boeken in de klas is een revolutie voor het onderwijs. Het bespaart veel tijd en brengt veel meer nieuwe kennis in de klas.

Partner:

De school is een privé-school (zoals alle serieuze scholen in Tsjaad), die bestuurd wordt door Jezuiten. Het boekenfonds wordt beheerd door twee paters en twee vertegenwoordigers van ouders van leerlingen.

Internaat en Braille-onderwijs in Am Timan

Onze bijdrage voor het braille-onderwijs en het internaat voor leerlingen met visuele handicaps werd in 2022 overgemaakt voor twee jaar. Het gaat goed met het project. Er zijn nu 13 leerlingen verdeeld over drie niveaus van de lagere school. Ze krijgen les van twee onderwijzers, in een groot klaslokaal dat door een schot in tweeën is verdeeld. Beide onderwijzers zijn

toegewijd, zelf niet-ziend en didactisch heel getalenteerd. Er is een goede concessie gevonden voor het internaat, waar nu zes kinderen wonen, die uit de buurt van Haraze komen, bij de grens met Soedan en voorbij moerasgebied. In 2024 doen we een vervolgaanvraag.

Partner:

De brailleklassen zijn organisatorisch en fysiek ondergebracht bij de openbare Ridina school in Am Timan. De directeur, Hassan Harine, is zeer betrokken en leert zelfs braille. De coördinatie en het beheer van het geld voor het project ter plekke ligt bij Geeske Zipp, projectleider van de lokale afdeling van de Mission Evangélique Contre le Lèpre. Onze overmakingen gaan via de Nederlandse Leprazending.

Hulp aan mensen met mentale aandoeningen, Mongo

Het project voor hulp aan mensen die lijden aan epilepsie, psychosen of andere mentale aandoeningen draait uitstekend. Het is in 2022 begonnen en is volgens verwachtingen gegroeid. Vijfenvertig mensen worden nu. Onze aanvraag uit 2022 was bedoeld om de functioneringskosten van het team voor twee jaar betalen. Het benodigde bedrag werd in 2022 niet helemaal bereikt, maar in 2023 konden we het resterende bedrag (3.000 euro) overmaken. In 2024 wordt een nieuwe aanvraag aan donateurs gestuurd.

Partner

Ook voor dit project ligt het beheer van het geld ter plekke ligt bij Geeske Zipp, projectleider van de lokale afdeling van de Mission Evangélique Contre la Lèpre. Onze overmakingen gaan via de Nederlandse Leprazending.

Jaarrekening hieronder.

Jaarrekening 2023

Opbrengsten en uitgaven

Opbrengsten

Ontvangen van particulieren	3.570
Ontvangen van stichtingen	104.880
Reserve 2022	<u>3.098</u>
Totaal	111.548

Uitgaven

Erosiebestrijding Guera	46.128
CECADEC	17.340
ATPDH	5.000
Boekenfonds Kyabe	21.000
Hulp psych aandoeningen	<u>3.000</u>
totaal	92.468

Administratie en beheer	1.763
Fondsenwerving	<u>6.376</u>
totaal	8.139

Resultaat 10.941

Balans

Balans 1-1-2023

<i>Debet</i>		<i>Credit</i>	
liquide middelen	3099	bestemmingsreserve	0
		overige reserve	<u>3099</u>
totaal	3099		3099

Balans 31-12-2023

<i>Debet</i>		<i>Credit</i>	
liquide middelen	10.962	bestemmingsreserve	8000
		overige reserves	2962
totaal	10.962		10962

Toelichting:

Van de bestemmingsreserves is 2.500 € bestemd voor de hulp aan mensen met mentale aandoeningen en 5.500 € voor onderwijsprojecten. Een deel van de reserve is ontstaan door vertraging bij de opzet van een schoolboekenfonds, doordat de uitgever een deel van de bestelde boeken niet in 2023 kon leveren. Van die reserve is in januari 2024 al 2.300 € overgemaakt naar het College Saint Robert Bellarmin.